

de constellatie bij het ontstaan der maagzweer. De inwendige geneeskunde worstelt voortdurend met deze moeilijkheden, daar de oorzaken van vele ziekten op haar gebied verborgen zijn.

Het regeneratie-vermogen van het organisme is beperkt. Wanneer door ziekte gedeelten van hersenen, lever, nieren ect. zijn te gronde gegaan, worden deze gedeelten door een minderwaardig littekenweefsel vervangen. Zoo beteekent wat schijnbaar genezing is niet restitutio ad integrum, doch in werkelijkheid een achteruitgang. Onze therapie bedoelt het genezingsproces zóó te beïnvloeden, dat de schade zoo gering mogelijk wordt. Dit ingrijpen in het verloop eener ziekte eischt groote kennis en ervaring om op den juisten tijd en op de juiste wijze den goed gekozen factor in de meest doelmatige sterkte bij de constellatie te voegen. Wanneer op een gegeven oogenblik in het verloop eener ziekte de verhoudingen zoo zijn, dat moet worden ingegrepen, hetzij dat een factor aan de constellatie moet toegevoegd worden, hetzij dat er een moet verwijderd worden, dan spreekt men van therapeutische indicatie. Deze indicatie kan van verschillenden aard zijn. Wij kennen de vitale indicatie waarbij direct levensgevaar dient te worden afgewend (voorbeelden zijn dreigende verbloeding of afsluiting der luchtpijp). Van symptomatische indicatie spreken wij dan, wanneer slechts een der verschijnselen eener ziekte behandeling wenschelijk maakt of slechts voor behandeling toegankelijk is. Deze indicatie is veel minder scherp te stellen dan de voorgaande. Inzichten van den arts, de wijze waarop de patiënt op de ziekte reageert, sociale omstandigheden doen hier hun invloed gelden. De inwendige geneeskunde is veelszins op deze indicatie-stelling aangewezen. Geen wonder dat dan ook juist op dit gebied aan de eene zijde speculatie en polypragmasie heerscht en aan de andere zijde nihilisme. Terloops zij opgemerkt, dat de moderne industrie door het in den handel brengen van een onafzienbare reeks patent-geneesmiddelen, het hare daartoe bedraagt. Geen wonder dan ook dat vele artsen front maken tegen het zinloos toedienen van allerlei medicamenten, waarvan de uitwerking op het organisme slechts ten deele bekend is. Daarnaast is op dit gebied ook plaats voor den arts, die met ervaring en menschenkennis toegerust, door zijn maatregelen veel nut kan stichten. Ook al kan hij vele der waargenomen verschijnselen niet in causaal verband begrijpen, geleid vaak door de intuïtie, treedt hij als weldoend